

STROKOVNA PODLAGA ZA NADALJNI RAZVOJ MIKRODOKAZIL

doc. dr. Jana Arbeiter in doc. dr. Boštjan Vlaovič

Naročnik: Center Republike Slovenije za poklicno izobraževanje

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

Distribucija in citiranje dovoljeno ob obveznem navajanju vira. Gradivo ne predstavlja uradnega stališča CPI.

To gradivo je strokovno gradivo CPI, pripravljeno v okviru delovanja Nacionalne kontaktne točke SOK–EOK. Gradivo ni namenjeno javni objavi kot uradno stališče CPI, vendar je njegova distribucija in citiranje dovoljeno, če se pri vsakršni uporabi dosledno navede vir gradiva. Mnenja, ugotovitve in zaključki, izraženi v tem gradivu, so izključno avtorjevi in ne odražajo nujno uradnih stališč ali politik Centra RS za poklicno izobraževanje.

Obvezna navedba vira (kopiraj–prilepi):

Arbeiter, J., Vlaovič, B. (2025). Strokovna podlaga za nadaljnji razvoj mikrodokazil. Interno strokovno gradivo CPI. Naročnik: Center RS za poklicno izobraževanje. November 2025.

Ljubljana in Maribor, 2025

Kazalo vsebine

1	Uvod	3
2	Izhodišča in ključna spoznanja pilotnega obdobja	5
2.1	Sistem zagotavljanja kakovosti	6
2.1.1	Univerza v Ljubljani	7
2.1.2	Univerza v Mariboru.....	8
2.1.3	Univerza na Primorskem	10
2.1.4	Razprava	10
2.2	Oprelitev učnih izidov in raven zahtevnosti mikrodokazil	10
3	Scenarij razvoja mikrodokazil v Republiki Sloveniji.....	12
3.1	Scenarij 1: mikrodokazila so umeščena v Slovensko ogrodje kvalifikacij	13
3.2	Scenarij 2: mikrodokazila niso umeščena v SOK.....	15
3.3	Scenarij 3: mikrodokazila imajo lastno ureditev.....	17
4	Razprava in zaključek	19
5	Literatura.....	21

1 Uvod

Mikrodokazila so v slovenskem visokošolskem prostoru razumljena kot instrument prepoznavanja in potrjevanja specifičnih znanj, spretnosti in kompetenc, pridobljenih v ciljno zasnovanih učnih procesih krajšega časovnega obsega. Njihov namen ni vzpostavitev nove stopnje izobrazbe ali pridobivanje formalnih kvalifikacij, temveč zagotovitev prožnih učnih poti, ki podpirajo vseživljenjsko učenje, profesionalni razvoj ter predstavljajo odzivnost visokošolskih zavodov na potrebe družbenega in gospodarskega okolja. Takšna usmeritev je skladna tudi s Priporočilom o evropskem pristopu k mikrodokazilom Sveta Evropske unije (2022/C 243/02)¹ ter evropskim prizadevanjem za krepitev povezljivosti med izobraževanjem in trgom dela v kontekstu digitalnega in zelenega prehoda.

Mikrodokazila so na evropski ravni (Svet Evropske unije, 2022) opredeljena kot potrdila o doseženih učnih izidih, pridobljenih skozi krajšo, ciljno zasnovano učno izkušnjo. Učni izidi so preverjeni na podlagi vnaprej opredeljenih in transparentnih meril, kar zagotavlja verodostojnost in primerljivost doseženega znanja. Namen mikrodokazila je torej udeležencu omogočiti pridobitev konkretnih, uporabnih znanj in spretnosti, ki odgovarjajo na specifične potrebe posameznika, organizacij ali širše družbe oz. trga del (Brown in drugi, 2023; Weller, 2023). Mikrodokazila so prenosljiva in v lasti posameznika, zato jih lahko vključuje v svoj izobraževalni ali karierni portfelj, bodisi kot samostojne enote bodisi kot del širše učne poti. Njihova izvedba pa temelji na vzpostavljenih mehanizmih zagotavljanja kakovosti, ki omogočajo sledljivost, zanesljivost in možnosti priznavanja znanj in kompetenc v različnih kontekstih.

V Sloveniji Zakon o visokem šolstvu² mikrodokazila definira kot “zapis učnih izidov, ki jih je posameznik dosegel s krajšim izobraževanjem in usposabljanjem, ovrednotenim po Evropskem sistemu prenašanja in zbiranja kreditnih točk.” V slovenskem visokošolskem prostoru so prepoznana in se še vedno razvijajo kot instrument prepoznavanja in potrjevanja specifičnih znanj, spretnosti in kompetenc, pridobljenih v različnih učnih okoljih. Njihov namen ni vzpostavitev nove kvalifikacijske ravni ali nadomestitev formalnih izobraževalnih programov, temveč zagotavljanje

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0627\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0627(02))

² <https://pisrs.si/prehledPredpisa?id=ZAKO9059>

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

dodatne vrednosti v kontekstu vseživljenjskega učenja, profesionalnega razvoja in večje odzivnosti na potrebe okolja.

V času pilotnega uvajanja v slovenskem visokošolskem prostoru, so tri slovenske univerze (Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru in Univerza na Primorskem), preizkušale in oblikovale prve modele, pristope ter izvedbene rešitve, ki predstavljajo pomembno osnovo za razmislek o nadaljnjem sistemskem razvoju. Namen te analize, ki temelji na pregledu obstoječih institucionalnih dokumentov in smernic treh slovenskih univerz ter relevantnih evropskih strateških dokumentov, je torej predstaviti tri možne scenarije nadaljnjega razvoja mikrodokazil v Sloveniji, s poudarkom na vprašanju opredelitve učnih izidov, določanja ravni zahtevnosti ter načina akreditacije krajših izobraževanj in usposabljan za pridobitev mikrodokazila v visokošolskem prostoru.

2 Izhodišča in ključna spoznanja pilotnega obdobja

V slovenskem visokošolskem prostoru se mikrodokazila razumejo kot strukturirana in preverljiva potrdila o doseženih učnih izidih, ki se nanašajo na jasno opredeljene kompetence posameznika. Mikrodokazilo ne vzpostavlja nove stopnje izobrazbe in ne deluje kot kvalifikacija, temveč predstavlja dokazilo o znanju inspretnostih, ki jih je mogoče uporabiti v različnih poklicnih, izobraževalnih ali osebnih kontekstih. Njegov namen je omogočiti transparentno komunikacijo kompetenc, pridobljenih v krajših, osredotočenih učnih procesih.

Pilotno obdobje uvajanja mikrodokazil v treh univerzah je rezultiralo tudi v oblikovanju novih pravnih določil v novem Zakonu o visokem šolstvu. V pilotnem obdobju, ki se zaključi decembra 2025, so se oblikovali strukturno skladni pristopi k mikrodokazilom, kjer vse tri univerze mikrodokazila razumejo enako in njihovo implementacijo temeljijo na podobnih postopkih notranjega zagotavljanja kakovosti ter na (obstoječih) mehanizmih samoevalvacije in potrjevanja krajših izobraževanj in usposabljanj z mikrodokazili (Univerza v Ljubljani, 2023; Univerza v Mariboru, 2024; Univerza na Primorskem, 2025). Vse tri univerze imajo oblikovane lastne smernice, ki opredeljujejo ključne gradnike mikrodokazil (opis, učni izidi, obseg dela, preverjanje, izdaja potrdila) in s tem prispevajo k enotnejšemu razumevanju koncepta, ki je skladen z evropskimi usmeritvami.³

Mikrodokazila niso umeščena v slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK). Kljub temu se je v pilotnih izvedbah pokazalo, da sklicevanje na raven SOK predstavlja transparentno komunikacijo stopnje zahtevnosti posameznega krajšega izobraževanja ali usposabljanja. V tem kontekstu pa uporaba SOK predstavlja informativno funkcijo, ki udeležencem omogoča razumeti na kateri od ravni znanja se bo posamezno usposabljanje izvajalo. Namen navedbe ravni v pilotnih projektih tako ni umeščanje mikrodokazil v ogrodje kvalifikacij, temveč jasna predstavitev pričakovane zahtevnosti

³ Ugotovitve iz pilotnega obdobja, ki še ni zaključeno, je treba razumeti v kontekstu preizkušanja različnih izvedbenih pristopov, ne kot oblikovanje dokončnih modelov ali standardov. Glavni namen pilotov je namreč ugotoviti, kaj v praksi deluje in kaj ne ter omogočiti primerjavo različnih organizacijskih ter didaktičnih rešitev ter zagotavljanja notranjega sistema kakovosti. Posamezni pristopi so se v pilotih razvijali v različnih institucionalnih okoljih in z različnimi ciljnimi skupinami, zato njihovega učinka ni mogoče posplošiti ali obravnavati kot sistemsko odločitev.

izvedbe, stopnje samostojnosti pri učenju ter preverjanja kompetenc. V slovenskem prostoru so ključni elementi mikrodokazil že operativno vzpostavljeni in integrirani v obstoječe visokošolske strukture. Nadaljnji razvoj mikrodokazil v visokem šolstvu se bo osredotočil na usklajevanje vseh aktov za vključitev krajših izobraževanj in usposabljanj v obstoječi steber vseživljenjskega učenja. Ob tem bodo jasno določeni standardi zagotavljanja in preverjanja kakovosti. S tem se omogoči, da mikrodokazila postanejo primerljiva, prepoznavna in sistemsko stabilna. Tovrstni pristop omogoča agilno odzivanje na potrebe družbe in trga dela, kar predstavlja osnovni cilj sistema mikrodokazil v visokem šolstvu (Gergorić, 2024: 15).

2.1 Sistem zagotavljanja kakovosti

Kot je izpostavljeno v Vodniku za razvoj sistema mikrodokazil v slovenskem visokem šolstvu (Gergorić, 2024: 15), mora biti notranji sistem kakovosti jasno strukturiran, pregleden ter dokumentiran, “vključevati pa mora vse relevantne deležnike, v procesu prepoznavanja dejanskih potreb, oblikovanja, izvajanja, spremljanja in posodabljanja krajših, prilagodljivih učnih poti.”

Notranji sistem zagotavljanja kakovosti predstavlja temelj kakovostnih krajših izobraževanj in usposabljanj za pridobitev mikrodokazil. V okviru pilotnih projektov so univerze uporabile obstoječe in preverjene institucionalne mehanizme za zagotavljanje kakovosti, ki so jih razvile za potrebe izobraževanj na visokošolski ravni. Določene imajo interne postopke oblikovanja, potrjevanja in izvajanja krajših izobraževanj za pridobitev mikrodokazila, z upoštevanjem internih in nacionalnih okvirov sistema zagotavljanja kakovosti. Vzpostavljen imajo sistem samoevalvacije, izvajanja, sestave, vsebine, spreminjanja in ukinjanja krajših izobraževanj in usposabljanj za pridobitev mikrodokazil v okviru samoevalvacije izobraževalne dejavnosti. Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS) bo, skladno z zakonskimi pooblastili, zadolžena za vzpostavitev in izvajanje zunanjega sistema kakovosti mikrodokazil, v okviru katerega bo oblikoval tudi dodatne standarde kakovosti, na podlagi katerih bo presojan notranji sistem za kakovost mikrodokazil na visokošolskih zavodih (Gergorić, 2024). Postopki izvajanja in evalvacije krajših izobraževanj in usposabljanj za pridobitev

mikrodokazil se preverjajo vzorčno ob rednih postopkih podaljšanja akreditacije visokošolskega zavoda, ki jih izvaja NAKVIS (ZViS-1).

2.1.1 Univerza v Ljubljani

Na **Univerzi v Ljubljani** je vzpostavljeno posebno telo za zagotavljanje kakovosti mikrodokazil, in sicer Programski svet za mikrodokazila,⁴ ki predstavlja osrednje telo za usklajevanje standardov, presojanje kakovosti in potrjevanje učnih programov za pridobitev mikrodokazil (Univerza v Ljubljani, 2023). Programski svet za mikrodokazila imenuje Senat Univerze v Ljubljani na predlog rektorja in ima mandat 4 leta, sestavlja pa ga 10 predstavnikov članic Univerze v Ljubljani ter 5 predstavnikov iz zunanjega okolja,⁵ kar zagotavlja povezovane akademski prostor s potrebami stroke, delodajalcev in civilne družbe. Programski svet se praviloma sestaja mesečno (potrebi tudi večkrat), usklajuje delo glede na prejete predloge za nova mikrodokazila, letno poroča Senatu Univerze v Ljubljani in skrbi za:

- pregled in potrjevanje učnih programov vseh članic Univerze v Ljubljani za krajša izobraževanja in usposabljanja z mikrodokazili,
- evalvacijo in analizo izvedbe posameznih krajših izobraževanj in usposabljanj z mikrodokazili in dobrih praks,
- usmerjanje nadaljnega razvoja in povezovanja vseživljenjskega učenja,
- zagotavljanje usklajenosti z institucionalno strategijo ter notranjim sistemom kakovosti,
- spremljanje odzivnosti mikrodokazil na potrebe družbe in trga dela,
- podporo članicam pri razvoju in izvajanju mikrodokazil.

Programski svet, skupaj s Centrom za vseživljenjsko učenje, skrbi tudi za implementacijo samoevalvacije nosilcev in izvajalcev, evalvacijo posameznih mikrodokazil in organizacijski vidik implementacije mikrodokazil. Postopek samoevalvacije in evalvacije izvaja skupaj s posameznimi članicami oz. nosilci posameznih mikrodokazil.

⁴ V času nastanka Smernic se je telo imenovalo Programski svet za vseživljenjsko učenje in mikrodokazila, ki se je kasneje preimenoval (op. a.).

⁵ Zunanje okolje razumemo kot okolje izven akademske sfere oz. prostora univerze, ki vključuje podjetja, vladne in nevladne organizacije, civilno družbo, posameznike itd.

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

S tem Programski svet za mikrodokazila deluje kot krovno telo, ki zagotavlja, da so mikrodokazila integrirani del enotno upravljanega in kakovostno nadzorovanega sistema vseživljenjskega učenja na Univerzi v Ljubljani, ne pa vzporedni ali ločen sistem.

2.1.2 Univerza v Mariboru

Na **Univerzi v Mariboru** je sistem notranjega spremljanja in zagotavljanja kakovosti mikrodokazil del širšega sistema zagotavljanja kakovosti na Univerzi v Mariboru (Univerza v Mariboru, 2024).

Na Univerzi v Mariboru se izvajajo različna izobraževanja manjših učnih obsegov, ki se delijo na:

1. neakreditirana krajša izobraževanja brez preverjanja in ocenjevanja učnih izidov z izdajo potrdila o udeležbi,
2. neakreditirana krajša izobraževanja s preverjanjem in ocenjevanjem učnih izidov z izdajo potrdila o udeležbi,
3. akreditirana krajša izobraževanja s preverjanjem in ocenjevanjem učnih izidov z izdajo mikrodokazila.

Neakreditirana krajša izobraževanja brez preverjanja in ocenjevanja učnih izidov se na Univerzi v Mariboru praviloma centralno izvajajo v okviru usposabljanj za zaposlene, za katera je že vzpostavljeno ustrezno podporno okolje, ki se bo nadgradilo za potrebe vseživljenjskega učenja in vključevanja zunanjih udeležencev.

Neakreditirana krajša izobraževanja s preverjanjem in ocenjevanjem učnih izidov z izdajo potrdila o udeležbi se izvajajo na članicah UM. Pri tem se smiselno uporabijo postopki, kot jih opredeljuje Procesogram akreditacije, sprememb, izvedbe krajšega izobraževanja in izdaje mikrodokazila UM. Potrdila o neakreditiranih krajših izobraževanjih s preverjanjem in ocenjevanjem učnih izidov se izdajajo na članicah UM, v skladu z enotno predlogo potrdila. V okviru pilotnih projektov se je uporabljala enotna predloga »pilotnega mikrodokazila«.

Mikrodokazila UM se bodo izdajala izključno za akreditirana krajša izobraževanja s preverjanjem in ocenjevanjem učnih izidov. Učni izidi se bodo ocenjevali na podlagi preglednih meril, zapisanih v učnem načrtu krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila UM. Mikrodokazila UM se bodo izdajala na rektoratu UM, v skladu z enotno predlogo dokazila.

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

Življenjski cikel krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila vključuje:

1. idejni načrt,
2. preverbo izvedljivosti,
3. zasnovo,
4. akreditacijo,
5. promocijo,
6. izvedbo,
7. evalvacijo in
8. prenehanje izvajanja krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila.

Akreditacijski postopek je v celoti informacijsko podprt v okviru sistema za razvoj kurikula. Za pričetek akreditacijskega postopka na Univerzi v Mariboru je potrebno pripraviti Vlogo za akreditacijo krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila UM z naslednjimi prilogami:

1. Učni načrt krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila UM;
2. Izjava o sodelovanju nosilca krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila UM;
3. Odločba nosilca krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila UM (za VS učitelje, habilitirane na Univerzi v Mariboru, dokazilo ni potrebno, saj bo podatek o ustreznosti izvolitve pridobljen iz kadrovske baze UM);
4. Finančna ocena izvedbe krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila UM;
5. Sklep Senata članice UM.

Popolna vloga, ki je potrjena s strani Senata članice UM se preda Centru za vseživljenjsko učenje Univerze v Mariboru. Postopek akreditacije krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila se nadaljuje na Komisiji za izobraževanje in študij in zaključí s sklepom Senata Univerze v Mariboru. S sklepom Senata Univerze v Mariboru se zaključí tudi postopek sprememb ob razvoju krajših izobraževanj in usposabljanj za podelitev mikrodokazil. Postopek razvoja poteka po ustaljenem postopku spreminjanja študijskih programov Univerze v Mariboru, pri čemer časovnica za akreditacijo sprememb ni določena, krajša izobraževanja se lahko spreminjajo skozi vso leto. Spremembe morajo temeljiti na evalvacijskih postopkih in sledenju učinkov posameznega krajšega izobraževanja za podelitev mikrodokazila UM ter pridobljenih povratnih informacijah vseh deležnikov.

2.1.3 Univerza na Primorskem

Na **Univerzi na Primorskem** se za postopek oblikovanja, pregledovanja in potrjevanja krajših izobraževanj in usposabljanj za pridobitev mikrodokazila smiselno uporabljajo isti postopki in organi, ki veljajo za obravnavo in sprejemanje študijskih programov na Univerze na Primorskem (Univerza na Primorskem, 2025). Mikrodokazilo se potrdi s sklepom Senata Univerze na Primorskem za obdobje treh študijskih let, pri čemer je možno trajanje podaljšati na podlagi vloge izvajalca in obvezne samoevalvacije izvedbe v zadnjih dveh letih. Samoevalvacija vključuje pregled izvedbe, analizo odzivov udeležencev, presojo ustreznosti učnih izidov ter predlog izboljšav. Takšna ureditev pomeni, da je kakovost mikrodokazil na Univerzi na Primorskem neposredno vezana na obstoječi institucionalni akreditacijski okvir, kar krepi transparentnost, sledljivost in skladnost s standardi kakovosti na ravni univerze. Istočasno pa omogoča, da mikrodokazila ostanejo prožna učna enota, saj se njihov obseg, učni izidi in izvedbene oblike določajo na ravni izvajalca, v dialogu z relevantnimi strokovnimi okolji.

2.1.4 Razprava

Skupna značilnost notranjih sistemov kakovosti na vseh treh univerzah je, da zagotavljajo sledljivost, verodostojnost in primerljivost mikrodokazil, hkrati pa morajo ohranjati učinkovitost, prožnost in hitro odzivnost na potrebe družbe in trga dela, kot izhaja tudi iz *Vodnika za razvoj sistema mikrodokazil v slovenskem visokem šolstvu* (Gergorić, 2024). Prav to ravnotežje med akademsko standardizacijo in operativno fleksibilnostjo se je pokazalo kot ključno tudi v pilotnih projektih mikrodokazil, kjer je bila uspešnost izvedbe neposredno povezana s sposobnostjo hitrega prilagajanja vsebin ter zmožnostjo jasnega komuniciranja učnih izidov in njihove vrednosti v praksi.

2.2 Opredelitev učnih izidov in raven zahtevnosti mikrodokazil

Učni izidi predstavljajo osrednji element mikrodokazil, saj opredeljujejo katere kompetence udeleženec doseže ob zaključku krajšega izobraževanja ali usposabljanja. V pilotnem obdobju je bilo vzpostavljeno enotno razumevanje, da morajo biti učni izidi jasno merljivi, preverljivi in usklajeni z namenom krajšega izobraževanja in usposabljanja, obseg dela pa ovrednoten po ECTS. Raven zahtevnosti mikrodokazil se ne določa kot nova kvalifikacijska raven, temveč se izraža skozi kompleksnost učnih izidov, stopnjo samostojnosti udeleženca in zahtevnost preverjanja.

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

V pilotnih izvedbah (na Univerzi v Ljubljani in Univerzi v Mariboru) se je kot uporabno izkazalo informativno sklicevanje na raven SOK, saj to omogoča transparentno komuniciranje zahtevnosti programov, ne da bi mikrodokazila postala del formalnega kvalifikacijskega ogrodja. Takšen pristop omogoča, da mikrodokazila ostanejo prožna učna enota, primerna za različne profile učečih se in različne potrebe okolja, hkrati pa ohranjajo primerljivost in sledljivost na sistemski ravni. Primer Univerze v Mariboru (2024) kaže, da je uporaba slovenskega ogrodja kvalifikacij (SOK) kot informativnega okvira za določanje zahtevnosti izvedljiva brez formalnega umeščanja mikrodokazil v kvalifikacijski sistem. Raven SOK se uporabi kot referenčna točka za zapis učnih izidov in pričakovane stopnje samostojnosti udeleženca, kar omogoča jasnejšo komunikacijo zahtevnosti in večjo primerljivost med mikrodokazili, ne da bi bila pri tem ogrožena njihova prožnost. Enake primere lahko zasledimo tudi na Univerzi v Ljubljani, kjer SOK predstavlja referenčni okvir za transparentno komuniciranje zahtevnosti mikrodokazil za udeležence.

Oba primera sta skladna s Priporočili Sveta Evropske unije (2022), ki izpostavljajo, da je eden od obveznih elementov mikrodokazila tudi zapis ravni učne izkušnje, s katero se pridobi mikrodokazilo. Za slednje se uporablja Evropsko ogrodje kvalifikacij.

3 Scenarij razvoja mikrodokazil v Republiki Sloveniji

V nadaljevanju so predstavljeni trije možni scenariji systemskega razvoja mikrodokazil v slovenskem visokošolskem prostoru. Scenariji se med seboj razlikujejo glede vprašanja povezave mikrodokazil z nacionalnim ogrodjem kvalifikacij, načinom opredelitve ravni zahtevnosti ter organizacijo akreditacije posameznih mikrodokazil ter potrjevanja izvajalcev. Namen poglavja je vzpostaviti strukturiran pregled možnih razvojnih usmeritev, ki jih je mogoče obravnavati v nadaljnjih strokovnih in medresorskih razpravah.

Mikrodokazila so tudi na mednarodni ravni prepoznana kot pomemben mehanizem za odzivanje na hitro spreminjajoče se potrebe trga dela in družbe ter za krepitev vseživljenjskega učenja. Naraščajoče potrebe po nadgrajevanju in krepitvi znan (t. i. *upskilling* in *reskilling*), ki jih spodbujajo tehnološki razvoj in spreminjajoče se oblike dela, mikrodokazila umeščajo v središče razprav o prihodnosti izobraževanja in razvoja kompetenc. Gauthier (2020) izpostavlja, da delodajalci pri diplomantih pogosto opažajo primanjkljaj praktičnih znanj, ki jih je mogoče učinkovito nadomestiti z usposabljanji manjšega obsega, usmerjenimi v specifične kompetence. Podobno Svetovni ekonomski forum (2020) napoveduje, da bo avtomatizacija pomembno preoblikovala večino poklicev, kar zahteva prožne in ciljno usmerjene učne poti.

Mikrodokazila omogočajo dokazljivo, kompetenčno zasnovano učenje, ki je za delodajalce pregledno in uporabno, saj jasno komunicira, katera znanja in spretnosti posameznik dejansko obvlada. V kontekstu pospešenega prehoda na digitalne in hibridne učne oblike med pandemijo COVID-19 se je dodatno okrepila tudi potreba po fleksibilnih oblikah profesionalnega razvoja (CEDEFOP, 2020; Orr et al., 2020). Evropska komisija (2020) pri tem poudarja vlogo mikrodokazil pri krepitvi zaposljivosti in transparentnem priznavanju učnih dosežkov.

Trije scenariji predstavljajo visoko stopnjo formalizacije (Scenarij 1) večjo stopnjo fleksibilnostjo (Scenarij 2), ter možnost uravnoteženega modela (Scenarij 3) za katerega sistem še ni razvit. Izbira med scenariji je povezana z vprašanjem ali se želi mikrodokazila povezati z obstoječimi strukturami kvalifikacij ali pa jih razumeti kot samostojen instrument vseživljenjskega učenja, ki ga ni potrebno umeščati v obstoječa ogrodja kvalifikacij. Vsak scenarij zato ponuja različna razmerja med prepoznavnostjo, izvedbeno zahtevnostjo in hitrostjo uvajanja.

3.1 Scenarij 1: mikrodokazila so umeščena v Slovensko ogrodje kvalifikacij

V tem scenariju bi se mikrodokazila v visokem šolstvu formalno uvrstila v Slovensko ogrodje kvalifikacij (SOK), kot samostojne učne enote, skladno s postopki, določenimi v Zakonu o slovenskem ogrodju kvalifikacij (ZSOK) (Ur. L. RS, št. 104/15) in z določbami Zakona o visokem šolstvu, ki mikrodokazila umešča v okvir vseživljenjskega učenja visokošolskih zavodov. Ker mikrodokazila niso del študijskih programov, temveč posebej oblikovane, vsebinsko zaključene učne enote, ki vodijo do doseženih učnih izidov, bi njihovo umeščanje v SOK lahko potekalo preko postopka za dodatne kvalifikacije, kar je določeno v 6. Členu ZSOK.

To vključuje obvezno:

- opredelitev kompetenčne potrebe,
- utemeljitev javnega interesa,
- natančno določitev učnih izidov skladno z opisniki ravni SOK,
- vzpostavljeno notranje in zunanje zagotavljanje kakovosti,
- postopek potrjevanja pri Nacionalni koordinacijski točki za SOK.

V tem modelu bi mikrodokazilo dobilo formalno določeno raven SOK, kar bi omogočilo polno primerljivost in prenosljivost mikrodokazil med institucijami in sistemi. To bi lahko krepilo tudi mednarodno prepoznavnost, saj SOK temelji na referencah do EOK.

Čeprav bi bilo umeščanje v SOK pravno možno, pa bi to vplivalo na razvojno dinamiko mikrodokazil in izvedbeno zasnovo. Ker postopek umeščanja temelji na formalni vlogi, strokovni presoji Nacionalne koordinacijske točke za SOK, morebitnih dopolnitvah ter končni odločitvi ministrstva, bi se razvoj posameznih mikrodokazil podaljšal. Dolgotrajnost postopkov bi zmanjšala sposobnost visokošolskih institucij, da se hitro odzovejo na potrebe trga dela, družbe, interesnih skupnosti itd. ter pravočasno razvijejo nove programe. Poleg tega bi stroga opredelitev ravni zahtevnosti, vezana na opisnike SOK, zmanjšala prožnost pri oblikovanju učnih izidov, saj

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

bi se ti morali prilagoditi formalnim ravnem, namesto da bi izhajali neposredno iz specifičnih kompetenčnih potreb praks.

Obvezna zunanja presoja, ki je sestavni del postopka umeščanja, bi povečala administrativno obremenitev visokošolskih zavodov, kar bi najbolj prizadelo majhne oddelke in izvedbene skupine. Pri tem se seveda ne bi preverjal sistem mikrodokazil na posameznem visokoškolskem zavodu, temveč postopek umeščanja za vsako posamezno mikrodokazilo. Ker so vpisi v SOK časovno omejeni in jih je treba periodično obnavljati, bi se ob tem vzpostavila tudi trajna povečana potreba po upravnem delu, pripravi poročil, dokazilih kakovosti in rednih posodobitvah dokumentacije.

Skupni učinek umeščanja v SOK bi bil torej premik mikrodokazil iz sedanjega okolja prožnega, kompetenčno naravnane ter hitrega odzivanja v bolj formaliziran in reguliran okvir, kjer bi **administrativne in postopkovne zahteve imele pomemben vpliv na njihovo dostopnost, širino ponudbe ter odzivnost na spreminjajoče se potrebe okolja**. Tak premik bi torej neposredno vplival tudi na namen mikrodokazil. Namesto osredotočenosti na potrebe učečih se, družbe in delodajalcev, bi v ospredje stopila regulacijska skladnost ter izpolnjevanje formalnih pogojev sistema kvalifikacij. To bi oslabilo eno izmed ključnih prednosti mikrodokazil, ki se je v pilotnih projektih izkazala kot ključna – njihovo prilagodljivost, odzivnost in možnost hitrega razvoja v sodelovanju z delodajalci in drugimi partnerji v okolju.

Tabela 1: SWOT analiza umeščanja mikrodokazil v SOK

	Opis
Prednosti (Strengths)	<ul style="list-style-type: none">○ Enotno formalno umeščanje mikrodokazil v nacionalnem in evropskem prostoru.○ Možnost avtomatične prehodnosti v formalne kvalifikacijske poti.○ Jasna komunikacija zahtevnosti preko deskriptorjev ravni.
Slabosti (Weaknesses)	<ul style="list-style-type: none">○ Dolgotrajni postopki umeščanja in ponovnega potrjevanja.○ Zmanjšana prožnost pri oblikovanju in posodabljanju vsebin.○ Povečana administrativna in organizacijska obremenitev izvajalcev.

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tveganje premika od kompetenčno usmerjene zasnove k formalizaciji.
Priložnosti (Opportunities)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Večja mednarodna primerljivost in povezljivost ponudb na podlagi SOK deskriptorjev. ○ Možnost prehajanja med formalnim in neformalnim izobraževanjem. ○ Razvoj modularnih in t. i. “<i>stackable</i>” učnih poti.
Tveganja (Threats)	<ul style="list-style-type: none"> ○ Upad motivacije izvajalcev zaradi postopkovnih in upravnih zahtev. ○ Upočasnjeno odzivanje na potrebe trga dela in okolja. ○ Potencialna preobremenitev postopkov NAKVIS in NKT SOK. ○ Tveganje izgube ključne prednosti mikrodokazil – agilnosti.

3.2 Scenarij 2: mikrodokazila niso umeščena v SOK

V tem scenariju mikrodokazila ostanejo zunaj formalnih kvalifikacijskih okvirov, pri čemer se nadaljuje obstoječa ureditev. Raven zahtevnosti se v tem modelu komunicira informativno, z referencami na opisnike SOK ali EOK, kar omogoča transparentnost zahtevnosti, vendar brez formalnih akreditacijskih postopkov. Tak pristop je bil uporabljen v pilotnem obdobju na Univerzi v Ljubljani in Univerzi v Mariboru, kjer se je pokazal kot učinkovit in izvedbeno vzdržen model, ki omogoča hitro odzivanje na potrebe okolja, razvoj novih vsebin ter sprotno posodabljanje (Univerza v Ljubljani, 2023; Univerza v Mariboru, 2024).

V tem modelu mikrodokazila ne nadomeščajo formalnih kvalifikacij, kar izhaja tudi iz stališča vodstev javnih univerz, rezultatov delavnic v okviru Stičišča za oblikovanje politik in Zakona o visokem šolstvu, temveč jih dopolnjujejo. Nosilci programov lahko neodvisno razvijajo učne enote, usmerjene v konkretne kompetence, pri čemer je osnovni poudarek na učnih izidih, preverljivosti in ustreznem kreditnem ovrednotenju. Sistem kakovosti ostaja notranji, z možnostjo zunanje podpore in usmerjanja prek NAKVIS, vendar brez obveznosti formalnega umeščanja.

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

Prednost tega pristopa je predvsem v prožnosti in operativni agilnosti, saj je vsebine mogoče posodabljeni hitro, v sodelovanju z delodajalci, strokovnimi združenji in drugimi organizacijami iz okolja. Pri tem se ohranja tudi dostopnost mikrodokazil za različne ciljne skupine – študente, zaposlene, iskalce zaposlitve in širšo javnost. Mikrodokazila tako ohranijo svoj primarni namen, in sicer agilno dopolnjevanje, nadgrajevanje ali preverjanje kompetenc brez pridobitve formalne kvalifikacije.

Tabela 2: SWOT analiza - mikrodokazila niso umeščena v SOK

	Opis
Prednosti (Strengths)	<ul style="list-style-type: none">○ Visoka prožnost in hitro prilagajanje potrebam okolja.○ Ni dodatnih administrativnih postopkov umeščanja v SOK.○ Omogočeno sprotno posodabljanje učnih izidov in vsebin.○ Ohranjena kompetenčna usmerjenost in praktična uporabnost.
Slabosti (Weaknesses)	<ul style="list-style-type: none">○ Ni avtomatične prehodnosti v formalne kvalifikacijske poti.○ Manjša formalna prepoznavnost na ravni države in EU v primerjavi s formalnimi kvalifikacijami.○ Povečana odgovornost univerz pri lastnem potrjevanju kakovosti.○ Možna variabilnost v interpretaciji ravni zahtevnosti.
Priložnosti (Opportunities)	<ul style="list-style-type: none">○ Nadaljnji razvoj partnerstev z delodajalci in sektorji.○ Razvoj modularnih učnih poti, ki omogočajo postopno nadgrajevanje kompetenc.○ Povečanje dostopnosti za širok krog učečih se (študenti, zaposleni, odrasli).○ Krepitev mikrodokazil kot orodja za hitre kompetenčne odzive.
Tveganja (Threats)	<ul style="list-style-type: none">○ Možna neenotna praksa med visokošolskimi zavodi, če se standardi ne uskladijo.○ Potreba po stalnem, sistematičnem spremljanju kakovosti na institucionalni ravni.

3.3 Scenarij 3: mikrodokazila imajo lastno ureditev

Mikrodokazila, izhajajoč iz predlaganega scenarija, ne bi bila umeščena v SOK, hkrati pa tudi ne bi ostala zgolj kot izvedbene enote v okviru obstoječega notranjega sistema kakovosti visokošolskih zavodov. Namesto tega bi se vzpostavil ločeni sistem, ki bi določal lastne standarde za opredelitev učnih izidov, način zagotavljanja kakovosti, oblike preverjanja in potrdila o opravljenem mikrodokazilu. Sistem bi lahko bil organiziran na nacionalni ravni (npr. nacionalna platforma, register, standardizirani opisi ravni zahtevnosti) ali pa kot koordiniran dogovor med visokošolskimi zavodi, ki bi oblikovali skupna pravila in minimalne standarde.

V takem modelu bi mikrodokazila ohranila prožnost, ki se je izkazala kot ključna v pilotnem obdobju, saj razvoj in posodabljanje vsebin ne bi bilo vezano na postopke umeščanja v SOK. Hkrati pa bi bilo mogoče zagotoviti večjo primerljivost in preglednost med različnimi mikrodokazili, saj bi skupni standardi omogočili usklajevanje zapisov učnih izidov, opisov zahtevnosti, izvajalskih pogojev in postopkov preverjanja.

Tak pristop bi omogočil tudi večjo vključenost delodajalskih in strokovnih skupnosti, zlasti pri opredeljevanju učnih izidov in preverjanju njihove relevantnosti. Model je posebej primeren za področja, kjer se kompetence hitro spreminjajo (npr. digitalna tehnološka področja, trajnostni prehodi, interdisciplinarne veščine), saj omogoča eksperimentiranje z novimi oblikami učenja, preverjanja in kombiniranja znanj. Vendar bi vzpostavitev ločenega sistema zahtevala oblikovanje novega upravljalvskega okvira, vključno z odgovornimi telesi, postopki potrjevanja in evalvacije ter vzpostavitvijo podpornih administrativnih in digitalnih orodij. Glavni izziv scenarija je zato zagotovitev enotnih standardov in preprečevanje razdrobljenosti. Če standardi ne bi bili dovolj jasno opredeljeni, bi obstajala nevarnost, da mikrodokazila postanejo nepregledna ali medsebojno neprimerljiva, kar bi zmanjšalo njihovo vrednost in uporabno moč v praksi.

Tabela 3: SWOT analiza - mikrodokazila imajo lastno ureditev

	Opis
--	------

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

<p>Prednosti (Strengths)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Možnost oblikovanja namenskih standardov kakovosti, prilagojenih mikrodokazilom. ○ Ohranitev visoke prožnosti pri oblikovanju in posodabljanju vsebin. ○ Sistem je lahko posebej usmerjen v potrebe trga dela in strokovnih skupnosti.
<p>Slabosti (Weaknesses)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Potrebna je vzpostavitev novega upravljaljskega in regulativnega okvira, kar zahteva čas in sredstva. ○ Možnost nejasne razmejitev med mikrodokazili in drugimi oblikami neformalnega izobraževanja. ○ Potencialno večje razlike v kakovosti med ponudniki, če standardi niso konsistentno uveljavljeni. ○ Potreba po novih kadrih ali dodatni strokovni podpori znotraj visokošolskih zavodov.
<p>Priložnosti (Opportunities)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Možnost medsektorskega sodelovanja (gospodarstvo, javni sektor, civilna družba). ○ Krepitev povezovanja visokošolskega prostora z gospodarstvom preko sodelovanja pri sooblikovanju učnih izidov. ○ Možnost hitrega pilotiranja in eksperimentiranja z novimi učnimi oblikami.
<p>Tveganja (Threats)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tveganje razdrobljenosti sistema, če standardi niso enotno sprejeti in uporabljeni. ○ Nevarnost, da ponudba postane preširoka ali nepregledna za udeležence in delodajalce. ○ Potencialni odzivni pritisk drugih ponudnikov neformalnega izobraževanja in trga zasebnih certifikatov.

4 Razprava in zaključek

Pilotno obdobje, ki še ni zaključeno, je pokazalo, da so ključni gradniki mikro dokazil (učni izidi, ECTS, preverjanje učnih izidov, sistem notranje kakovosti) na vseh treh javnih univerzah funkcionalno vzpostavljeni in zasnovani na obstoječih institucionalnih mehanizmi kakovosti, vzpostavljeni postopki pa zagotavljajo sledljivost, primerljivost in verodostojnost brez uvajanja ločenega akreditacijskega režima. To kaže na izvedbeno vzdržnost modela, kjer mikro dokazila ostanejo instrument vseživljenjskega učenja z informativnim sklicevanjem na ravni (SOK/EOK), skladno z evropskim pristopom, ki daje državam članicam diskrecijo pri umeščanju.

V razmerju do treh scenarijev se kažejo jasne razlike med formalno prepoznavnostjo in prožnostjo. Umeščanje v SOK (scenarij 1) bi morda že izboljšalo formalno prepoznavnost in prehodnost, vendar z visoko postopkovno zahtevnostjo (vloga, presoja organa, ponovne potrditve), strogo vezanostjo na deskriptorje ravni in povečano administrativno obremenitvijo, kar neposredno zmanjšuje agilnost – temeljno prednost mikro dokazil v pilotih. Zato zgolj informativna referenca na zahtevnost ravni izvajanja (scenarij 2), ohranja hitro posodabljanje vsebin, partnersko soustvarjanje kompetenc in dostopnost za različne skupine učečih se v skladu z uveljavljenimi visokimi standardi zagovavljanja kakovosti v visokem šolstvu. Ločena ureditev (scenarij 3) bi sicer lahko naslovila nekatere izzive iz scenarija 2 in omogočila oblikovanje namenskih standardov kakovosti, vendar bi to vsekakor zahtevalo nov upravljavski okvir in skrbno preprečevanje razdrobljenosti. Upošteva, da univerze že uporabljajo primerljive postopke, je racionalno nadgrajevati obstoječe notranje strukture, preden se gradi ločen sistem.

Opravljen pregled in predlagani scenarijo nudijo strukturiran okvir za nadaljnjo strokovno razpravo in usklajevanje na ravni visokošolskih institucij in širšega sistema. Izbira scenarija bo odvisna od strateškega razmerja med fleksibilnostjo izvajanja in željo po formalni prepoznavnosti mikro dokazil. Pri čemer je izjemnega pomena, da so mikro dokazila z ZVIS-1 že prepoznana kot javna listina.

Evropsko priporočilo o evropskem pristopu k mikro dokazilom (2022/C 243/02) določa, da morajo biti mikro dokazila oblikovana na podlagi jasno opredeljenih učnih izidov, navedenega obsega učenja in izvedenega preverjanja, vendar njihovo umeščanje v nacionalne kvalifikacijske okvire

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

ni obvezno. Evropska unija tako vzpostavlja standard transparentnosti, ne pa zahteve po formalni ravni ali kvalifikacijskem statusu mikrodokazil. Kje bodo mikrodokazila umeščena in kako bo določena njihova raven zahtevnosti, je izrecno prepuščeno odločitvi držav članic. To pomeni, da je v slovenskem kontekstu mogoče razvijati mikrodokazila tako brez povezave s SOK, kot tudi s formalno ali opisno referenčno umestitvijo, pri čemer je **v ospredju cilj: jasna, verodostojna in uporabna predstavitev kompetenc**. Izhajajoč iz tega lahko zaključiva, da so ključni gradniki mikrodokazil v slovenskem visokošolskem prostoru že operacionalizirani znotraj obstoječih institucionalnih mehanizmov kakovosti in da je njihova uspešnost v pilotnem obdobju predvsem posledica **prožnosti, hitrega posodabljanja vsebin in jasnega komuniciranja učnih izidov**.

5 Literatura

Brown, M., McGreal, R. in Peters, M. 2023. A Strategic Institutional Response to Micro-Credentials: Key Questions for Educational Leaders. *Journal of Interactive Media in Education*, 2023 (1): 1-17. DOI: <https://doi.org/10.5334/jime.801>

CEDEFOP (2020). Coronavirus Boosts Interest in Online Learning. <https://www.cedefop.europa.eu/en/news/coronavirus-boosts-interest-online-learning>

Gauthier, T. 2020. The Value of Microcredentials: The Employer's Perspective, *The Journal of Competency-Based Education* 5 (2): e01209. DOI: <https://doi.org/10.1002/cbe2.1209>

Gergorić, I. 2024. Vodnik za razvoj sistema mikrodokazil v slovenskem visokem šolstvu. https://moja.um.si/vsezivljenjsko-ucenje/Documents/2024.12-Vodnik_za_razvoj_sistema_mikrodokazil_v_Slovenskem_visokem_solstvu.pdf

McGreal, R., Mackintosh, W., Cox, G., and Olcott, D. Jr. (2022). Bridging the gap: micro-credentials for development: UNESCO chairs policy brief form under the III world higher education conference. DOI: 10.19173/irrodl.v23i3.6696

Orr, D., Pupinis, M., and Kirdulytė, G. (2020). Towards a European Approach to Micro-credentials: A Study of Practices and Commonalities in Offering Micro-credentials in European Higher Education. Luxembourg: Publications Office of the European Union NESET report. <https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/document-library-docs/towards-european-approach-micro-credentials-analytical-report-summary.pdf>

Svet Evropske unije. 2022. Council Recommendation of 16 June 2022 on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability 2022/C 243/02, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32022H0627%2802%29>

STROKOVNO DELOVNO GRADIVO CPI

Univerza na Primorskem. 2025. Navodila za pripravo in izvajanje krajših izobraževanj in usposabljanj za pridobitev mikrodokazil na Univerzi na Primorskem. <https://www.upr.si/files/static/5069>

Univerza v Ljubljani. 2023. Uvajanje mikrodokazil na Univerzi v Ljubljani. Interno gradivo 2.0. <https://www.uni-lj.si/assets/Center-za-vsezivljenjsko-ucenje/Smernice-za-uvajanje-mikrodokazil-na-UL.pdf>

Univerza v Mariboru. 2024. Smernice za razvoj mikrodokazil 2.0. https://moja.um.si/vsezivljenjsko-ucenje/Documents/2024.01.18-Smernice_za_razvoj_mikrodokazil_na_UM_2.0.pdf

Weller, M. 2023. Microcredentials: Why, what and how – Editorial. *Journal of Interactive Media in Education*, 2023(1): 51–2. DOI: <https://doi.org/10.5334/jime.825>

Zakon o visokem šolstvu (ZViS-1), Uradni list RS, št. 56/25. <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO9059>